

اتکا به یکدیگر

ایجاد و حفظ مشارکت موثر بین سازمانهای حرفه‌ای حسابداری

ترجمه: دکتر حمید حقیقت
امیرهادی معنوی مقدم

زمینه‌سازی: همکاری برای توسعه حرفه در سطح جهان

هر اقتصاد سالمی به حرفه حسابداری کارآمد نیاز دارد؛ حرفه‌ای که اطلاعات مالی باکیفیت تولیدشده به وسیله افراد حرفه‌ای را عرضه کند. بهترین شیوه حمایت از افراد حرفه‌ای، سازمانهای حرفه‌ای قوی در حوزه حسابداری است.

توجه به نیازها

براساس برآوردهای فدراسیون بین‌المللی حسابداران^۱ (IFAC)، بیش از ۱۵۰ حوزه گزارشگری^۲ در سراسر دنیا وجود دارند که در آنها، رشد حرفه حسابداری به دو دلیل با موانعی مواجه است: یا سازمان حرفه‌ای حسابداری^۳ (PAO) وجود ندارد یا در صورت وجود چنین سازمانی، عملکرد موثری ندارد. رفع این مشکل، کار طاقت‌فرسایی است؛ به احتمال به بیش از ۱۰۰ میلیون دلار نیاز است و ممکن است دهه‌ها طول بکشد.

یکی از عوامل اصلی موفقیت در دستیابی به نتایج پایدار، افزایش همکاری در حرفه حسابداری در سطوح جهانی، منطقه‌ای و ملی و مشارکت کل جامعه توسعه بین‌المللی است.

در گزارش توسعه جهانی سازمانهای حرفه‌ای حسابداری^۴، که از طریق برنامه ابتکاری موزائیک^۵ (MOSAIC) منتشر شد، ۱۰ حوزه اصلی در دست تمرکز برای هدایت توسعه حرفه حسابداری در سراسر جهان شناسایی شده است. یکی از این حوزه‌ها، ایجاد روابط اشتراک‌گذاری دانش بین سازمانهای حرفه‌ای حسابداری است که براساس این گزارش، "یکی از روشهای موثر و کارآمد و پایدار اشتراک‌گذاری دانش و انتقال تخصص از سازمانی به سازمان دیگر است".

ظرفیت‌سازی از طریق شراکت بین سازمانهای حرفه‌ای حسابداری

پس از انتشار گزارش توسعه جهانی، سازمانهای حرفه‌ای حسابداری بیشتری به انواع مختلف با هم همکاری می‌کنند. تسهیل یادگیری، هدف رویکردهایی از جمله توافقهایی دو جانبه بلندمدت، پروژه‌های با مدت زمان مشخص با بودجه‌های اهدایی و طیف گسترده‌ای از سایر مشارکتهای رسمی و غیررسمی است. اگر سازمان حرفه‌ای حسابداری، به‌منظور راهنمایی سازمان حرفه‌ای حسابداری دیگری، تجاریش را با آن سازمان در میان بگذارد یا چگونگی رسیدن به جایگاه فعلی‌اش را به آن سازمان بگوید، کار بزرگی کرده است.

متن حاضر، براساس تجارب واقعی، رهیافتهای کاربردی درباره نحوه مشارکت بین سازمانهای حرفه‌ای حسابداری را بیان می‌کند. تمرکز مقاله روی نحوه ظرفیت‌سازی و شناسایی و مدیریت مشارکتهاست (چگونگی) و بر محتوای ظرفیت‌سازی (چیستی آن) تمرکز ندارد.

ارزش همکاری

مشارکتهای اثربخش ممکن است مزایای واضح و پایداری برای ظرفیت‌سازی در طرفهای مشارکت‌کننده و نیز جوامع ملی، منطقه‌ای و جهانی حسابداری داشته باشند (شکل ۱).

شکل ۱- مشارکت اثربخش بین سازمانهای حرفه‌ای حسابداری

همکاری بین سازمانهای حرفه‌ای حسابداری به چه شکل است؟

انواع مشارکت

هدف اصلی این راهنما، تمرکز بر مشارکتها به منظور تقویت ظرفیت فنی یا نهادی سازمانهای حرفه‌ای حسابداری است. رویکردهای مختلفی برای این نوع همکاری وجود دارند و به‌هنگام انتخاب نحوه مشارکت، به‌طورحتم باید خروجی موردنظر را در نظر بگیرید.

توافق شناخت متقابل^۷ (MRA): راهی را برای عضویت اعضای سازمان حرفه‌ای حسابداری در سازمان حرفه‌ای حسابداری دیگر پیشنهاد می‌دهد و از این طریق، مبنایی برای تبادل اعضا بین دو سازمان حرفه‌ای حسابداری به‌وجود می‌آورد. در برخی موارد، این راه شامل ارزیابیهای اضافی مانند شرکت در آزمونهای قوانین مالیاتی و ملی باشد.

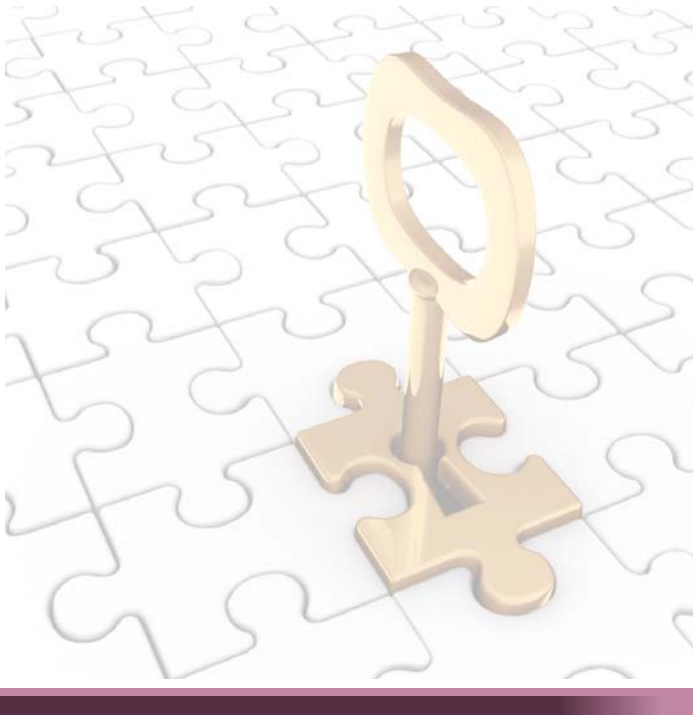
تفاهم‌نامه^۸ (MoU): توافقی سطح بالا بین دو سازمان حرفه‌ای حسابداری که اهداف مشترک را برمی‌شمارد و حاکی از تعهد به همکاری مستمر است. تفاهم‌نامه ممکن است حوزه‌هایی مانند پشتیبانی از اعضا و آموزش آنها، تحقیق مشترک یا رویدادهای مشترک را شامل شود.

توافقیهای دوجانبه^۹: به‌طورمعمول برای ارائه پروژه‌های با بودجه‌های اهدایی با خروجیهای متعدد شکل می‌گیرد که براساس آن، سازمان حرفه‌ای حسابداری به ظرفیت‌سازی در سازمان حرفه‌ای حسابداری دیگر کمک می‌کند. خروجیها ممکن است طیفی از حوزه‌های فنی و عملیاتی را شامل شوند. نقاط عطف مشخصی در این قرارداد تعیین می‌شوند، ولی در برخی موارد از سازمانهای حرفه‌ای حسابداری انتظار می‌رود تا به رابطه بلندمدت‌تری متعهد باشند که فراتر از عمر پروژه است تا مطمئن شوند موارد توافق شده پایدارند.

توافق مربی‌گری^{۱۰}: مشابه توافقیهای دوجانبه، سازمان حرفه‌ای حسابداری (در نقش مربی) به ظرفیت‌سازی در سازمان حرفه‌ای حسابداری دیگر (کارآموز) کمک می‌کند. لزومی ندارد توافق مربی‌گری مبتنی بر بودجه‌های اهدایی باشد؛ ممکن است طیفی از حوزه‌های فنی و عملیاتی را در بر بگیرد؛ به‌طورمعمول پایانی باز دارد؛ ممکن است رسمی یا غیررسمی باشد؛ و ممکن است هزینه‌ای هم در بر نداشته باشد.

محتوای مشارکتها

این سازمانها اگر خواهان شکوفایی‌اند، برخی حوزه‌ها وجود دارند که کلیه سازمانهای حرفه‌ای حسابداری باید در آنها درست عمل کنند، که شامل قابلیت‌های سازمان حرفه‌ای حسابداری (بنیادهای عملیاتی، راهبردی و حقوقی‌اش)؛ مرتبط بودنش (نحوه ارتباطش با سایر سازمانها و چگونگی ارزش‌آفرینی برای سودبرانش و عموم)، و رویکردش نسبت به استانداردهای بین‌المللی و سازوکارهای اجرایی است (چگونه استانداردهای بین‌المللی، آموزش، نظارت بر عضویت و تضمین کیفیت را اتخاذ و اجرا می‌کند).^{۱۱} این‌که مشارکت تا چه حدی با این حوزه‌ها سروکار دارد بستگی زیادی به بافت هر کشور و بلوغ و ظرفیت سازمان حرفه‌ای حسابداری سودبر دارد.

گامهای کلیدی در شکل‌گیری و حفظ مشارکت

شناسایی پیش‌شرطها

شریک‌ی پیدا کنید که فضای کاری‌تان را درک می‌کند و علاوه بر درک ضرورت‌های اساسی و چارچوب مالی، دارای درک فرهنگی هم باشد.

مشارکت بین سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری به چند روش مختلف انجام‌پذیر است. به‌طور مثال، یک رابطه در سطح منطقه‌ای زمانی ممکن است شکل بگیرد که هر دو سازمان حرفه‌ای حسابداری به یک سازمان منطقه‌ای یا گروه اقتصادی تعلق دارند. فرصت توافق رسمی ممکن است از طریق بودجه‌های اهدایی برای انجام یک پروژه نیز شکل بگیرد.

در این مشارکت، به هر دلیلی که قرار است صورت بگیرد، پیش از تعهد برای شروع هرگونه فعالیت مشترک، تعدادی پیش‌شرط باید محقق شوند، تا سازمان مناسب برای مشارکت پیدا شود. این ملاحظات علاوه بر این‌که پیش از ورود به مشارکت حائز اهمیت‌اند، طی دوره مشارکت نیز اهمیت خود را از دست نمی‌دهند. این عوامل باید بررسی شوند و ممکن است در حین شناسایی و اجرای فعالیت‌های مشترک، بازنگری شوند (شکل ۲).

شکل ۲- پیش‌شرط‌های مشارکت سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری

تامین مالی	آیا برای پوشش هزینه‌ها سرمایه کافی در اختیار است؟ شرکا آماده انجام چه سرمایه‌گذاری‌هایی هستند و توان انجام چه سرمایه‌گذاری‌هایی را دارند؟
زبان	آیا موانع زبانی وجود دارند؟ اگر بله، آیا این موانع مدیریت‌پذیرند؟ این موانع در حین مشارکت به چه شکل مدیریت می‌شوند؟
فرهنگ	آیا شرکا از یک منطقه هستند؟ آیا ارزش‌ها و اصول یکسان و مشابهی دارند؟ آیا سازمان حرفه‌ای حسابداری حمایت‌کننده با زمینه فرهنگی سودبر آشنایی دارد؟ آیا روابط تاریخی یا سیاسی بین دو کشور وجود دارد که به تسهیل این همکاری کمک کند؟
انگیزه	آیا شرکا اولویت‌های یکدیگر را درک می‌کنند؟ چه ضرورت‌هایی عامل این همکاری است؟ این مشارکت چه نیازهایی را به‌ویژه برای سازمان حرفه‌ای حسابداری سودبر رفع می‌کند؟
اراده سیاسی	آیا طرفین تعهد روشن و برابر به این مشارکت دارند؟ آیا نهادهای حاکمیتی از آنها حمایت می‌کنند؟ آیا سایر سودبران شامل دولت، مقررات‌گذاران و کارفرماها مزیتی در این همکاری می‌بینند؟
ظرفیت	آیا سازمان حرفه‌ای حسابداری سودبر در جایگاهی قرار دارد تا از مزایای این مشارکت حداکثر بهره را ببرد؟ آیا ظرفیت (منابع انسانی و زیرساخت) برای تحقق اهداف متقابل را دارد؟

تعیین انتظارات

برای تایید سازگاری اهداف و شفاف‌سازی آنها، هر چه زودتر یک نشست رودررو داشته باشید. در تعیین انتظارات خود، رک و رو راست باشید.

تعیین انتظارات به‌طور شفاف و با توضیح موقعیت فعلی و بیان چشم‌انداز مطلوب برای مشارکت، مانع تفاهم نادرست شده و از مشکلات این

مسیر جلوگیری می‌کند. مطمئن شوید که هر یک از طرفین مسئولیت‌هایش را درک کرده و پذیرفته است. اگر قرارداد رسمی وجود ندارد (که برای پروژه‌های با بودجه‌های لازم و ضروری است)، بهتر است توافقی رسمی داشته باشید که دامنه مشارکت و مسئولیت‌های هر یک از طرفین در آن ذکر شده باشد.^{۱۲}

روی یک برنامه کاری توافق کنید

یک برنامه کاری مورد توافق طرفین باید تدوین شود تا پایه و اساس این توافق را شکل دهد (برنامه‌ای که نتایج ملموس، چارچوب زمانی مورد انتظار و منابع لازم در آن مشخص شده است). طرفین باید به نقاط عطف مشخصی متعهد بوده و در قبال تحقق آنها پاسخگو باشند. اگر هدف از این مشارکت دستیابی به تغییرات مطلوب است، یادتان باشد برای جنبه‌های فرهنگی تغییر از طریق آموزش و ارتباطات با هدف جلب موافقت دیگران و دستیابی به نتایج پایدار برنامه‌ریزی کنید.

محیط فعالیت سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری سیال است و در نتیجه، برنامه کاری‌تان ممکن است زیر تاثیر این سیالیت قرار بگیرد و در حین پیشرفت کار، فعالیتها یا نتایج جدیدی به وجود آیند. این مسئله را فعالانه مدیریت کنید (روی مجموعه‌ای از فرضیه‌ها و بازنگری آنها به شکل منظم برای جلوگیری از ناکامی توافق کنید).

برنامه کاری باید شامل موارد مندرج در شکل ۳ باشد.

شکل ۳- برنامه کار

چه منابعی برای این همکاری تخصیص داده می‌شوند یا مصرف خواهند شد؟ گزینه‌های محتمل شامل تامین مالی، مشارکت اعضای کمیته/کارکنان و زمان، تجهیزات و سایر ملزومات است.	رودیه‌ها: روی چه چیزی سرمایه‌گذاری می‌شود؟
چه کالاها و خدماتی تولید خواهند شد؟ در این برنامه باید نتایج ملموس کاملاً مشخص باشند که معمولاً بر حسب حجم کار انجام شده، مانند دستورعمل‌های تهیه شده، کارگاه‌های برگزار شده، نقشه راه‌های تدوین شده و غیره، اندازه‌گیری می‌شوند.	فعالیتها و خروجیها: چه کارهایی انجام خواهد شد؟
در حین این مشارکت یا پس از تکمیل آن و ارائه خروجیها، تغییراتی در سازمان حرفه‌ای حسابداری یا حرفه حسابداری حاصل و مزایایی ایجاد می‌شود. این نتایج ممکن است به رفتار، نگرش یا درآمد مربوط شود.	نتایج: در نتیجه این فعالیتها چه اتفاقی می‌افتد؟
انتظار می‌رود در نتیجه این مشارکت چه تغییرات گسترده‌تر یا بلندمدت‌تری در آن حوزه گزارشگری یا حرفه شکل بگیرد؟	پیامدها

گسترش همکاری: سایر سودبران

سازمان‌های حرفه‌ای حسابداری اثربخش، نقش مهمی در چارچوب مالی یک کشور بازی می‌کنند و اگرچه مسئولیتها و حوزه اختیارات متفاوتی دارند، هر کدام به سودبران ملی و سازمان‌های خاصی خدمت‌رسانی می‌کنند. این گروه‌ها روی نتایج مشارکت تاثیرگذارند و باید هم باشند و تاثیر و انتظارهایشان باید از پیش معلوم شود.^{۱۳} سازمان‌های اصلی در سطح ملی عبارت‌اند از:

• **دولت:** که ممکن است قدرت مقررات‌گذاری داشته باشد یا مسئول تخصیص بودجه‌های اهدایی باشد. در صورتی که بتوانید سازمان حرفه‌ای حسابداری‌تان را به عنوان مشاور معتمد دولت در زمینه مسائل مربوط به حسابداری جا بیندازید، این تخصیص‌ها کارآمدتر خواهند شد و این رابطه راحت‌تر به پیش می‌رود.

• **اعضای انفرادی و شرکتهای**؛ که باید ارزش همکاری یا مشارکت با سازمان حرفه‌ای حسابداری شما و مشارکتی که شما واردش می‌شوید را درک کنند. همچنین کارفرمایان در حوزه گزارشگری شما و فراتر از آن، باید برای صلاحیت حسابداری شما ارزش قائل شوند که این به افزایش حمایت از مشارکت منجر می‌شود و صلاحیت‌تان را توسعه یا گسترش می‌دهد.

• **سایر سودبران ملی**؛ شامل موسسه‌های دانشگاهی یا سایر نهادهای حرفه‌ای که ممکن است نقش‌های خاص در این حرفه ملی داشته باشند و مشارکت‌شان ممکن است به شکل‌گیری اولویتهای سازمانهای حرفه‌ای حسابداری کمک کند. سودبران منطقه‌ای و بین‌المللی می‌توانند ارزش درخور توجهی برای این مشارکت داشته باشند و در برخی موارد، منابع مالی و فنی را تامین کنند.

• **نهادهای منطقه‌ای و گروه‌های اقتصادی**؛ شامل سازمانهای منطقه‌ای^{۱۴} (ROs) به رسمیت شناخته‌شده توسط فدراسیون بین‌المللی حسابداران و گروه‌های حسابداری تاییدشده^{۱۵} (AGs)، در توسعه اقتصادی و/یا توسعه حرفه حسابداری سهم دارند. به‌طور خاص، سازمانهای منطقه‌ای به رسمیت شناخته‌شده و گروه‌های حسابداری تاییدشده، ابزار، دستورعمل و دانش لازم برای ظرفیت‌سازی برای سازمانهای حرفه‌ای حسابداری را دارند که می‌توانند به شما و سازمان حرفه‌ای حسابداری‌تان کمک کنند.

• **سازمانهایی که بودجه‌های اهدایی دارند**، علاوه بر تامین منابع مالی برای برنامه‌ها و پروژه‌های خاص، از طریق برنامه‌های ارزیابی نیازها (مانند گزارش‌های بانک جهانی درباره رعایت استانداردها و آیین‌نامه‌ها)^{۱۶}، برنامه‌های اقدام کشوری و مشاوره‌های سیاسی سطح بالا، به توسعه حرفه حسابداری کمک می‌کنند. به‌هنگام تعامل با این سازمانها و جامعه بین‌المللی توسعه، برنامه ابتکاری موزائیک را دنبال کنید؛ ابتکاری که پایه و اساس همکاری بهتر بین حرفه حسابداری و سازمانهای اهداکننده را تعیین می‌کند.^{۱۷}

• **فدراسیون بین‌المللی حسابداران** از حرفه و سازمانهای حرفه‌ای حسابداری ملی قوی حمایت می‌کند. این کار را از طرق زیر انجام می‌دهد:

- توسعه ابزار و دستورعملهای ظرفیت‌سازی.

- شبکه اطلاع‌رسانی موزائیک به آدرس www.MOSAICdevelopment.org که منابع و اخبار مرتبط در زمینه توسعه حرفه حسابداری را جمع‌آوری می‌کند.

- برنامه ظرفیت‌سازی سازمانهای حرفه‌ای حسابداری که براساس آن، فدراسیون بین‌المللی حسابداران برای تقویت حرفه در برخی از کشورهای مورد نظر وزارت توسعه بین‌المللی^{۱۸} (DFID) بریتانیا در سراسر جهان، با این بخش توافق کرده است. برای کسب اطلاعات بیشتر، به بیانیه مطبوعاتی فدراسیون بین‌المللی حسابداران مراجعه کنید.^{۱۹}

ویژگیهای سازمانهای حرفه‌ای حسابداری قوی:

• در راستای منافع عمومی عمل می‌کنند؛

• حسابداریهای حرفه‌ای توانا و شایسته تربیت می‌کنند؛

- استانداردهای قوی اخلاقی و حرفه‌ای را ترویج و تقویت می‌کنند؛
- منبعی برای دولت، مقررات‌گذاران و سایر ذینفعان هستند؛ و
- کیفیت گزارشگری و مدیریت مالی را افزایش می‌دهند.

پانوشتها:

1- International Federation of Accountants (IFAC)

2- Jurisdiction

3- Professional Accountancy Organization (PAO)

4- <http://www.ifac.org/publications-resources/professional-accountancy-organization-global-development-report>

5- <http://www.ifac.org/mosaic/about-mosaic>

۶- این راهنما براساس دستورعملهای نظارت فدراسیون بین‌المللی حسابداران برای سازمانهای حرفه‌ای حسابداری (۲۰۰۸)، گزارش کامل کارگاه رهیافتهای نظارتی که در فوریه ۲۰۱۲ در دبی برگزار شد، و نظرهای سایرین از جمله بخش رویدادهای منطقه‌ای اشتراک‌گذاری دانش کمیته توسعه سازمانهای حرفه‌ای حسابداری متعلق به فدراسیون بین‌المللی حسابداران نوشته شده است.

7- Mutual Recognition Agreement (MRA)

8- Memorandum of Understanding (MoU)

9- Twinning arrangement

10- Mentoring agreement

۱۱- چارچوب ظرفیت‌سازی سازمانهای حرفه‌ای حسابداری فدراسیون بین‌المللی حسابداران این حوزه‌های را نشان می‌دهد، برای کسب اطلاعات بیشتر درباره این چارچوب به ضمیمه ۴ متن اصلی مراجعه کنید.

۱۲- برای اطلاعات بیشتر و مشاهده نمونه‌ای از چنین توافقی و این که می‌بایست شامل چه مواردی باشند، به ضمایم ۲ و ۳ متن اصلی مراجعه کنید.

۱۳- برای بررسی جامع‌تر سودبران و برنامه مشارکت نمونه، به بخش صدای‌تان را پیدا کنید و ضمایم ۳ و ۴ آن مراجعه کنید.

14- IFAC Recognized Regional Organizations (ROs)

15- Acknowledged Accountancy Groupings (AGs)

16- World Bank's Reports on the Observance of Standards and Codes (ROSCs)

۱۷- دوازده سازمان اهداکننده، طرح MOSAIC را امضا کرده‌اند: بانک توسعه آفریقا، بانک توسعه آسیا، سازمان استرالیایی توسعه بین‌المللی، وزارت امور خارجه فنلاند - همکاری توسعه، اتحادیه GAVI، صندوق جهانی مبارزه با ایدز، سل و مالاریا، بانک توسعه بین امریکا، برنامه‌کمکی نیوزلند، سازمان سوئدی همکاری توسعه بین‌المللی، بانک جهانی، بخش بریتانیایی توسعه بین‌المللی و سازمان امریکایی توسعه بین‌المللی.

18- UK Department for International Development (DFID)

19- <http://www.ifac.org/about-ifac/developing-global-profession>

منبع:

- International Federation of Accountants (IFAC), **Counting on Each Other; Establishing and Maintaining Effective PAO Partnerships (PAO Capacity Building Series)**, 2016